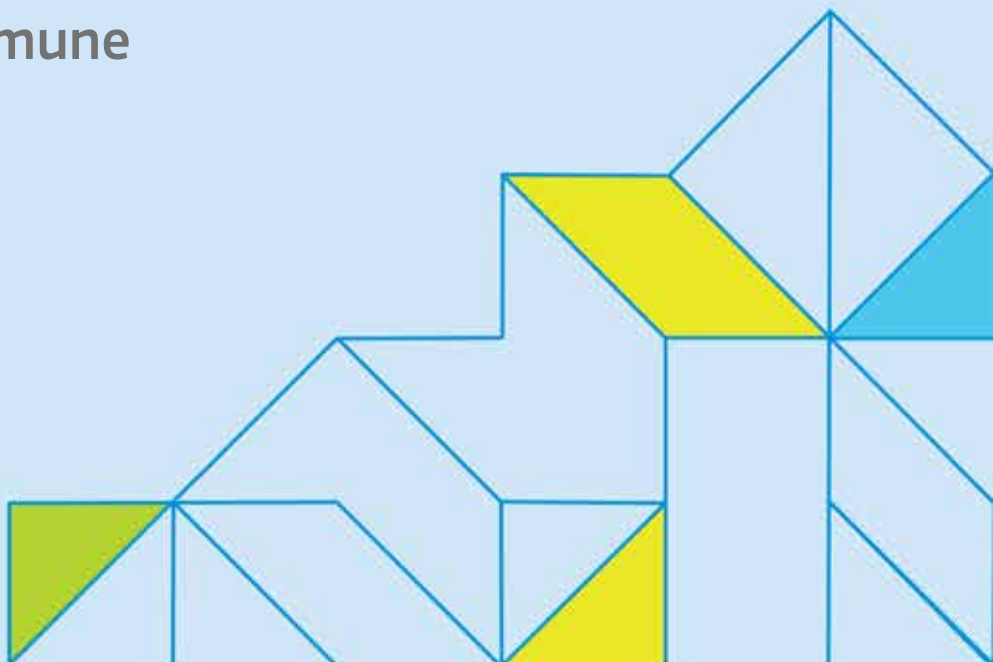

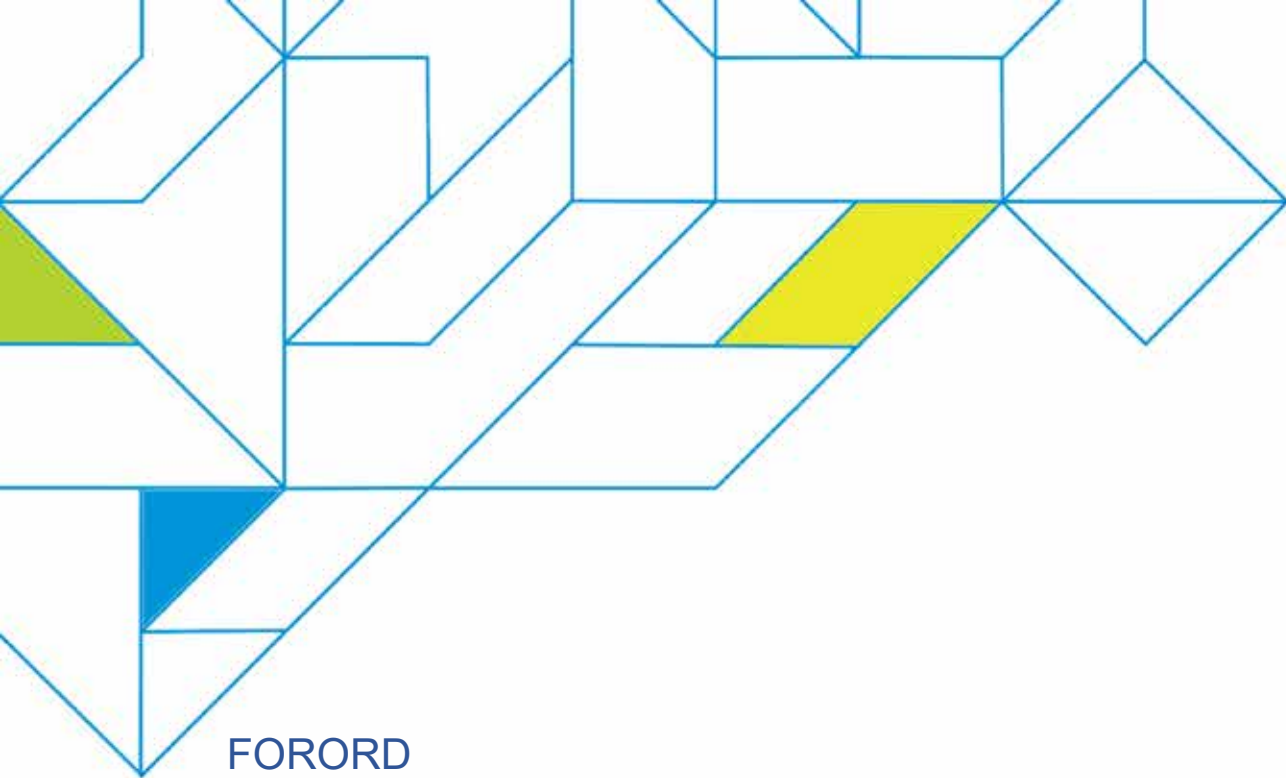
Lillesand kommune

Sammen om kulturelle arenaer, mangfold og kulturarv

Kulturstrategi for Lillesand Kommune 2024 – 2030

FORORD

Mandatet til å utarbeide en kulturstrategi for Lillesand ble gitt i planstrategien for 2020-2023, BS-sak 141/20, hvor følgende ble vedtatt:

Tidligere kulturplan erstattes av en kulturstrategi med en tilhørende handlingsplan. Kulturstrategien bør inneholde grep som understøtter og bidrar til å nå målsetningene innen kunst- og kulturfeltet beskrevet i regionplan Agder 2030. Kulturstrategien skal stå for seg selv, men må kunne sees i sammenheng med blant annet reiselivs- og opplevelsesstrategi.

Dette er den første kulturstrategien som er utarbeidet i Lillesand kommune. Kulturstrategien 2024 – 2030 skal være retningsgivende og ha et langsiktig perspektiv på utviklingen av kulturområdet, med de satsingsområder som er skissert i strategien. Kunst, kultur og kulturarv er viktig for et hvert lokalsamfunn – på mange ulike nivåer. Kunst og kultur er en viktig og grunnleggende dimensjon hos enkeltindividet. Å delta i, medvirke i eller skape innenfor kulturlivet ligger til grunn for mye av vårt virke. Kulturlivet skaper samhold mellom innbyggerne og det styrker vår lokale identitet. Kunst og kultur fremmer livskvalitet, helse, fellesskap og inkludering. Kulturlivet fungerer også som en brobygger mellom ulike kulturer i et flerkulturelt samfunn og mellom generasjoner.

Kunst, kultur og kulturarv spiller en sentral rolle, når vi i Lillesand er sammen om å skape det beste sted - både for alle som bor her og for alle som besøker oss.

Med ALLE mener vi barn, ungdom, voksne og eldre.

Denne strategien er et høringsforslag, og alle interesserte oppfordres til å komme med høringsuttalelse. Høringsinstansene oppfordres spesielt til å komme med synspunkter på handlingsplanen og prioritering av strategier.

INNHOLDSFORTEGNELSE

Innhold

FORORD	2
INNHOLDSFORTEGNELSE	3
VISJON	5
KULTURBEGREPET	6
Hvorfor satse på kultur?	7
Bakgrunn	8
Beskrivelse av tjenesteområdene:	10
BLINK kulturskole	10
Lillesand by- og sjøfartsmuseum	10
Lillesand folkebibliotek	11
eTeateret, Lillesand kino og kulturhus	11
Kultur og fritid	11
HOVEDMÅL	12
1. LK tilbyr gode møteplasser og arenaer for kulturelle aktiviteter	13
Bakgrunn	13
Utfordringer og muligheter ved de kommunale institusjonene	14
BLINK kulturskole	14
Lillesand by- og sjøfartsmuseum	15
eTeateret	16
Biblioteket	17
Andre kulturarenaer	18
Sambruk med andre aktiviteter og brukere	19
Samlet oppsummering	19
2. LK støtter lokalt engasjement og aktive frivillige	21
Bakgrunn	21
Utfordringer og muligheter	22
3. LK sikrer et mangfold av kulturelle opplevelser	24
Bakgrunn	24
Utfordringer og muligheter	25
4. LK har en tydelig historisk identitet	29
Bakgrunn	29
Utfordringer og muligheter	30

”Kunst, kultur og kulturarv spiller en sentral rolle, når vi i Lillesand er sammen om å skape det beste sted - både for alle som bor her og for alle som besøker oss.”

VISJON

Å skape glede sammen – for alle

Sammen om kulturelle arenaer, mangfold og kulturarv.

Kulturstrategiens visjon knyttes tett inn mot begrepet sosial bærekraft.

Sosial bærekraft er et vidt begrep som favner flere faktorer, både fysiske og ikke-fysiske. Noen av faktorene som kan knyttes til begrepet er: lik tilgang til ressurser og goder, inkludering, medvirkning, stedsidentitet, tilhørighet og trygghet. Dette er faktorer som ligger som forutsetninger i strategidokumentet.

KULTURBEGREPET

I Kulturutredningen 2014 (NOU 2013:4, 2013) framsatte Enger-utvalget begrepet ytringskultur som et hensiktsmessig alternativ til det utvidede kulturbegrepet som har preget den nasjonale kulturpolitikken siden 1970-tallet.

Med kultur menes her:

1) kunstnerisk virksomhet

2) kulturarvvirksomhet

3) den kommunikasjon og sosiale samhandling som knytter seg til denne virksomheten

Det er en romslig definisjon av kultur som omfatter et mangfold av uttrykksformer og kulturvirksomheter. Etter Enger-utvalgets oppfatning bør det være et mål at en slik romslighet kjennetegner kulturpolitikken fra det lokale til det nasjonale nivået.

Lillesand kommune stiller seg bak Enger-utvalget og legger derfor begrepet ytringskultur til grunn for dette strategidokumentet og politikkkutformingen som skal avledes av dette.

Hvorfor satse på kultur?

Satsing på kultur skjer grunnleggende sett ut fra to hovedperspektiver. Man ønsker å satse på kunst og kultur fordi det har en egenverdi, eller fordi det skaper ringvirkninger på andre felt. Slike ringvirkninger kan enten være av verdimeessig karakter, som opplysning, identitetsforståelse og estetisk erfaring. Eller et utslag av instrumentell kulturpolitikk, som f.eks. bedre levekår, tryggere oppvekstmiljø og økt omsetning i næringslivet.

Opplysning

Kultur og kulturarv er en viktig del av vår oppdragelse og er med på å skape dannede innbyggere som kan delta i den demokratiske prosessen på et opplyst grunnlag. Kritisk kunst kan sette spørsmål ved og åpne opp for viktige forandringer som er nødvendige for et levende, pulserende samfunn (motsatt: stagnasjon).

Identitetsforståelse

Kulturen et verktøy for å skape sosial forankring og forandring, samt styrke identitetsdannelsen.

Underholdning

Kulturelle aktiviteter kan gi rom for både lek og moro, fordypelse og kunnskap til mennesker i alle aldre.

Økonomisk vekst

Her menes ikke bare den inntekt kulturen skaper, eller hvilke jobbmuligheter den gir. Branding av en by eller kommune henger ofte sammen med satsning innenfor områder som overrasker positivt. Spennende fritidsaktiviteter, gode kulturinstitusjoner og herlig tilgjengelig natur kan gi en kommune et godt image. Den historiske fortellingen om stedet kan være både positiv og negativ, og når den er stort sett er positiv, som i Lillesand, er det ingen tvil om at den høyner byens profil. (Eksempelvis trehusbebyggelsen i Lillesand sentrum i motsetning til historien om sykehuset i Flekkefjord).

Samarbeidet mellom kulturen og næringslivet i forhold til felles interesse for kreativitet og innovasjon er også et felt hvor økonomisk vekst kan knyttes sammen med kunst og kultur.

Estetisk erfaring

Å vokse opp i et miljø hvor estetikk og skjønnhet er verdsatt, får betydning for hele livsutfoldelsen. Estetikk inngir i seg selv respekt. Typisk for steder hvor skjønnheten forfaller er at søppel, dårlig grafitti og håpløshet brer om seg. Det betyr noe å komme fra et sted man er stolt av og gjerne viser frem.

Anser man den estetiske opplevelse som et grunnleggende menneskelig behov som gir den enkelte lyst til å utforske verden og tilværelsen så er det god grunn til å støtte innbyggernes tilgang til mangfoldige, komplekse og kvalitative estetiske opplevelser.

Estetiske erfaringer og opplevelser kan oppstå både i forbindelse med deltagelse i kunstneriske utfoldelser og i rollen som publikum.

Bakgrunn

En god forståelse av nå-situasjonen er viktig som grunnlag for å stake ut kursen for kultursatsingen i Lillesand de nærmeste årene.

Derfor har det vært gjennomført en rekke åpne møter, intervjuer, spørreundersøkelser og samtaler med ulike miljøer innen kulturfeltet for å få et bilde av nåsituasjonen. Arbeidet med strategien har også i stor grad lent seg på rapporten Norsk Kulturindeks fra Telemarksforskning, og det henvises til og brukes statistikk fra denne rapporten for å understreke poeng.

Rapporten er nedslående totalt sett for sektoren med en 209. plass av totalt 356 kommuner i landet (se fig 1). Lillesand kommer dårligst ut i kategorien "Kultur for barn" hvor vi i 2022 er plassert på 342. plass. Lillesand kommune bruker relativt lite penger per innbygger på kulturfeltet, sammenlignet med andre kommuner i Agder og snittet i Norge.

Det er lyspunkter i rapporten (bl.a. innen frivilligheten), og inntrykket er at den gjengse lillesander mener at det er et bra kulturtilbud i byen med jevnlig konserter, festivaler, utstillinger og andre kulturelle aktiviteter.

Basert på rapporten Norsk Kulturindeks og de møter og samtaler som har vært gjennomført, så skinner det tydelig gjennom at det er den kulturelle grunnmuren som har store mangler og hindrer en god utvikling innen kulturfeltet. Dette er spesielt tydelig i kategorien "Kultur for barn" hvor Lillesand kommer dårlig ut, og som direkte kan relateres til manglende lokaler for kulturskolen BLINK.

Strategien omhandler derfor i stor grad utvikling av eksisterende og nye kulturarenaer med fokus på samskaping, flerbruk, gjenbruk og fleksibilitet.

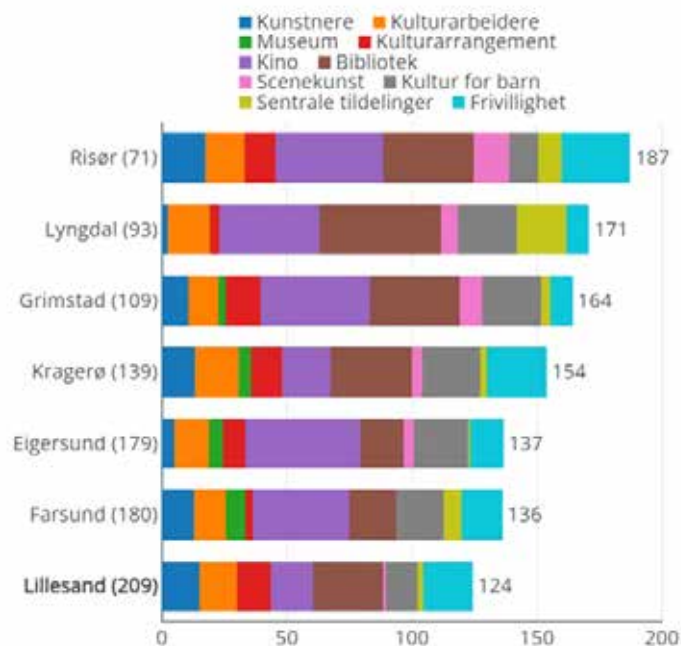

Fig. 1: Verdier og rangeringer i Norsk kulturindeks. (Telemarksforskning rangerer kommunene etter ulike parametere. Tabellen viser at Lillesand har 124 poeng og kommer dermed på 209. plass av i alt 356 kommuner).

* Museum har 0 poeng grunnet at Lillesand museum ikke er konsolidert og ikke rapporterer til Kulturrådet

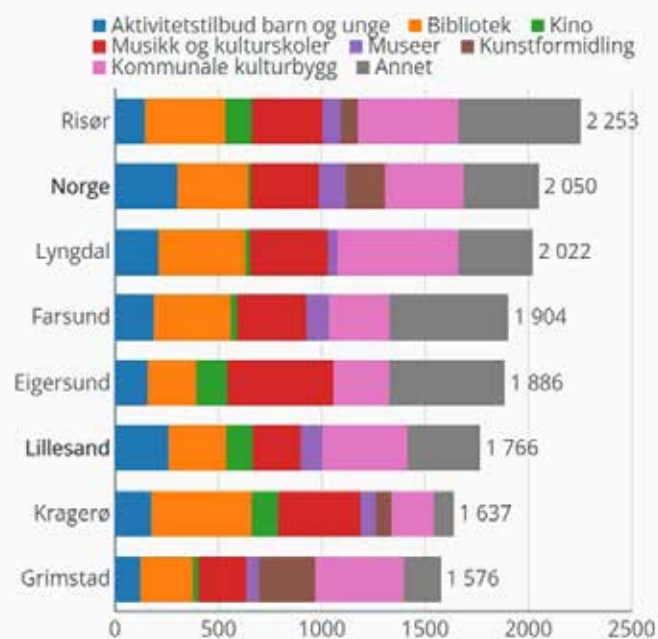

Fig. 2: Figuren over viser samlede netto driftsutgifter til kultur per innbygger i Lillesand, utvalgte kommuner og landet samlet.

Fig. 2: Figuren over viser samlede netto driftsutgifter til kultur per innbygger i Lillesand, utvalgte kommuner og landet samlet.

Beskrivelse av tjenesteområdene:

Kommunens tjenesteområder innen kultur er organisert i enhet for kultur som er en enhet i kommunalområde samfunn. Enheten er ansvarlig for tilrettelegging og drift av kulturelle tjenester i Lillesand kommune. Enheten er organisert med fire tjenesteområder (Kultur og fritid, Museum, Bibliotek og eTeateret) med totalt ca 10 årsverk. I tillegg sorterer kulturskolen BLINK under enheten, men er organisert som interkommunal tjeneste i Birkenes kommune.

BLINK kulturskole

BLINK er et interkommunalt tilbud for Birkenes og Lillesand organisert med Birkenes kommune som vertskommune. Det er totalt 15 ansatte i kulturskolen, fordelt på ca. 6 årsverk. Pr. aug. 2023 er det totalt 265 elevplasser hvorav ca. 2/3 er i Lillesand. Kulturskolen gir tilbud innenfor musikk, dans og teater. Kulturskolen gir også dirigent- og instruktørtjenester til Høvåg brass og Lillesand skolekorps. Kulturskolens tilbud bygger på kulturskolens rammeplan «Mangfold og fordypning», og gir pr. nå tilbud innenfor fagområdene musikk, dans og teater.

Kulturskole er et lovpålagt tilbud ([§ 13.6 i opplæringsloven](#)). Kulturskole står også sentralt bl.a. i barne- og ungdomskulturmelding [«Oppleve, skape, dele — Kunst og kultur for, med og av barn og unge»](#).

Lillesand by- og sjøfartsmuseum

Lillesand by- og sjøfartsmuseums bygninger ble overtatt av Lillesand kommune i 1963. Ifølge testamentet fra Thyra Mercedes Knudsen skulle kommunen benytte forkjøpsretten til boets faste eiendom dersom det ble opprettet et by- og sjøfartsmuseum i bygningene. Kommunen eier og driver museet som også inkluderer Tollboden og en museumsbutikk. Det avholdes en rekke arrangementer gjennom året, og museet har tilknyttet rundt 60 frivillige til driften. Lillesand by- og sjøfartsmuseum har 1 årsverk pluss en stillingsressurs til sommerguider. Museet holder åpent for publikum fra ca. 10 juni til ca. 15. august, og ellers etter avtale. Museet representerer «Lillesands hukommelse». Høvåg museum eies og driftes av Høvåg museums- og historielag.

Lillesand folkebibliotek

Ifølge folkebibliotekloven, sist revidert i 2013, skal alle kommuner ha et folkebibliotek. Biblioteket leier i dag lokaler i 2. etg i Handelshuset i Strandgata 6. Det har betjent åpningstid 35 timer uka, og selvbetjent åpningstid fra kl. 7 til kl. 22 hver dag. Biblioteket skal fremme leselyst og aktivt formidle både analoge og digitale medier foruten at det er en uavhengig møteplass med ulike aktiviteter og arrangementer. Det har totalt ca. 3,4 årsverk. I 2022 var det 38600 besøk til biblioteket, derav 2550 til selvbetjent. Samlet utlån var 39556.

eTeateret, Lillesand kino og kulturhus

På eTeateret har det vært kino og teaterdrift siden 1958 (digital kino siden 2003).Årsverk: 1,92. eTeateret viser film hver helg, og øker åpningstidene i sommersesongen. Ut over kinodriften finner man også andre kulturarrangementer, som teater, revy, konserter og konferanser. Det er daglig aktivitet på eTeateret, i form av øvelser, skoleforestillinger og andre arrangementer. Totalt kinobesøk i Norge har vært stabilt på ca. 10-13 millioner besøkende siden 80-tallet. Tallene for Lillesand varierer noe mer, men trenden er at kinobesøket også her er stabilt. Bygget inneholder gymsal for Brentemoen skole, garderober, toaletter, kiosk og scene/sal.

Kultur og fritid

Avdeling for kultur og fritid holder til i Rådhuset. Den har et overordnet ansvar for kultursektoren i Lillesand kommune, og hele kulturenheten administreres herfra. Den har i alt 1,8 årsverk; enhetsleder og kultur- og reiselivskonsulent. I tillegg kommer bygdebokforfatter i 50 % prosjektstilling. Foruten plan-, prosjekt- og utviklingsoppgaver yter kulturavdelingen et bredt spekter av tjenester til innbyggerne, bl.a. råd og veiledning om spillemidler og andre tilskuddsordninger, arrangements- og prosjektstøtte, tildeling av kulturmidler, tildeling av treningstider i kultur- og idrettsbygg, kulturpris, frivillighetspris, byggeskikkpris og ungdommens pris. Kulturavdelingen er ansvarlig for flere årlige arrangementer.

HOVEDMÅL

Basert på mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel (2018 – 2030) og nasjonale føringer, har kulturstrategien disse fire hovedmålene:

Lillesand kommune tilbyr gode møteplasser og arenaer for kulturelle aktiviteter

Lillesand kommune støtter lokalt engasjement og aktive frivillige

Lillesand kommune sikrer et mangfold av kulturelle opplevelser

Lillesand kommune har en tydelig historisk identitet

Med et målrettet og strategisk arbeid skal Lillesand kommune i 2030 være på topp 100 på Telemarkforskning sin kulturindeks.

1. LK tilbyr gode møteplasser og arenaer for kulturelle aktiviteter

Bakgrunn

Kultur skaper møteplasser

Regjeringens kulturmelding fra 2018, [Kulturens kraft](#), peker ut [møteplasser og fellesskap](#) som et hovedmål, og poengterer at det er nødvendig å tenke nytt om framtidige møteplasser for å understøtte eller skape samhold. Den fysiske infrastrukturen i kulturlivet må utnyttes ved å legge til rette for fysiske arenaer og møteplasser som er inkluderende og gir rom for mangfold og demokratisk deltakelse.

Regionplan Agder 2030 sier at vi skal «legge til rette for at offentlige bygg og lokaler brukes aktivt for å tilby kunstnere og kulturarbeidere verksteder, atelierer, studioer, residensordninger o.l. til rimelig husleie».

Samfunnsdelen i vår egen kommuneplan sier videre at vi tilrettelegger for gode fysiske, sosiale og kulturelle møteplasser som fremmer deltakelse og fellesskap.

Lillesand kommune vil bidra til at kulturinstitusjonene kan utvikle seg som møteplasser. Kommunen ønsker engasjerte innbyggere, og vil legge til rette for at kunst- og kulturlivet kan være arenaer for mangfold, deltakelse og offentlig debatt.

Lillesand kommunes fysiske kulturarenaer er i dag ikke gode nok. Utforming, plass og utstyrspakker begrenser muligheten for kulturelt mangfold, inviterer ikke til deltakelse og fellesskap og mangler essensiell infrastruktur for kulturell dannelse og utdanning. De uforpliktende møteplassene hvor man blir eksponert for kulturelle muligheter og opplevelser er få. For kulturskolens del er det kun midlertidige lokaler.

Utfordringer og muligheter for de enkelte institusjonene blir beskrevet nedenfor.

Hovedmål Kulturstrategi	Mål 1	Lillesand kommune tilbyr gode møteplasser og arenaer for kulturelle aktiviteter
LK Kommuneplan - Samfunnsdel	Side 17 Mål 2.2	Vi tilrettelegger for gode fysiske, sosiale og kulturelle møteplasser som fremmer deltakelse og fellesskap
Agder Regionplan	Side 28	Alle innbyggere har muligheter til å delta på fellesarenaer for kultur og idrett og til å utvikle egne kreative evner. Alle innbyggere opplever å ha god tilgang til et bredt spekter av kultur- og idrettstilbud i nærområdet.
Agder Regionplan	Side 29	Legge til rette for at offentlige bygg og lokaler brukes aktivt for å tilby kunstnere og kulturarbeidere verksteder, atelierer, studioer, residensordninger o.l. til rimelig husleie.
Nasjonal Kulturmelding (Kulturens Kraft)	Del 2 5.7	Mål: Møteplasser og fellesskap

Utfordringer og muligheter ved de kommunale institusjonene

BLINK kulturskole

BLINK kulturskole har en lang historie med midlertidige, til dels lite egnede undervisningslokaler. Egnede lokaler er en forutsetning for å kunne gi et kulturskoletilbud tilpasset dagens krav slik de kommer fram blant annet i kulturskolens rammeplan og i barne- og ungdomskulturmeldingen. BLINK er for øyeblikket midlertidig plassert på Sjømannsheimen som grunnet byggets tilstand har til dels store begrensninger. Det er et stort behov for permanente lokaler. Lokalene skal gi mulighet for utvikling av tilbudet, med egnede lokaler for gruppeundervisning i musikk (instrumentkarusell, band og samspill), egnede lokaler for tilbud i visuell kunst, dans- og teaterundervisning.

Egnede lokaler vil gjøre det mulig å samle mest mulig av kulturskolens aktiviteter under samme tak. Dette vil gjøre det mulig å bygge et miljø for barn og unge som ønsker å utvikle seg innenfor kunst- og kulturfagene. Egnede lokaler er også en forutsetning for å utnytte den faglige ressursen som ligger i kulturskolens personale.

Kulturskolens lokaler skal være en integrert del av arenaer for kultur i Lillesand. Kulturskolelokalene skal kunne brukes av ulike aktører innen det frivillige og profesjonelle kulturlivet. Det vil også være muligheter med sambruk mot skole og andre kommunale aktører. Kulturskolen skal fortsatt benytte seg av kommunens ulike arenaer for opptredener, konserter og forestillinger.

Lokalene bør utformes slik at de kan benyttes som øvings- og produksjonsarena for byens frivillige og profesjonelle kulturliv.

Lillesand by- og sjøfartsmuseum

Museet har både faste og skiftende utstillinger. Til temautstillingene kan museet låne flere hundre ulike gjenstander. I tillegg mottar museet en rekke gaver. For alle gjenstandene kreves det et mottaksapparat, med funksjoner for registrering og lagring. Museet disponerer i dag kun ett rom som må håndtere alle disse funksjonene. I tillegg skal det samme rommet fungere som kontor og møterom. Museet mangler også en innbydende og romslig resepsjon eller et publikumsområde hvor man kan samle større grupper til felles informasjon. Dagens resepsjon ligger i "trappeoppgangen" og blir ofte en flaskehals.

Museet har mellom 60 og 65 frivillige knyttet til driften. Det er ikke noe møtested som egner seg for alle. Det er et behov for en møteplass hvor folk kan stikke innom eller ha et møte for alle på en gang.

Det er ønskelig med en bedre optimalisert bygningsmasse med mulighet for moderne museumsdrift og en universell utforming for både gjester, frivillige og ansatte.

Ingen av museets mange avdelinger er i dag universelt utformet. Museet har ikke tilgang på hele bygningen.

Mulighetene for universell utforming på (deler av) museet bør utredes og det må tilstrebes en tilrettelegging.

eTeateret

eTeateret fungerer meget godt som kino i det daglige. En kino i ukentlig drift er et godt kulturtilbud, som benyttes av alle lag av befolkningen. Statistikker viser dog at antall visninger og besøk på kinoen i Lillesand er langt under det man kan forvente. Noe av forklaringen er lekkasje til Kristiansand og Grimstad kino, men statistikken prøver å ta hensyn til det. Antall visninger og besøk henger naturligvis sammen og siden man kun har en sal i Lillesand gir det automatisk en stor begrensning.

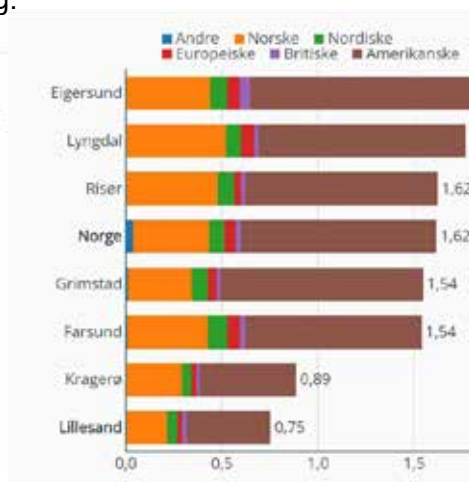

Fig. 3: Antall kinoforestillinger per innbygger sortert på filmenes opprinnelsesland.

Eksempelvis kan man ha premiere på en Marvel-film en helg og premiere på en Disney-film (eller norsk storfilm) neste helg. Premierene MÅ man vise for å ikke miste aktualiteten og kinoen ender opp med å ta en populær film av programmet lenge før den har fått utnyttet sitt potensiale.

Den samme «konflikten» får man når eTeateret brukes til andre kulturelle aktiviteter. Revyer, konserter, UKM og andre aktiviteter kan fort komme «i veien for» premieren til «Kongens Nei» som igjen påvirker aktualiteten og besøks-statistikken til kinoen i negativ retning. Scenen på eTeateret er nylig oppgradert med over 1 mill. kr, og fremstår nå som en fleksibel og attraktiv scene. Denne scenen har et potensiale som bør og må utnyttes til en bredde av kulturelle opplevelser.

Kulturelle aktører, både amatører og profesjonelle, skal bruke scenen på eTeateret. Samtidig skal det være et kinotilbud med bredde og aktualitet.

En ny kinosal vil gi eTeateret et mye større rom for fleksibilitet samtidig som man ivaretar og forbedrer kinotilbudet. En kinosal nummer to kan driftes uten å øke antall ansatte og vil derfor kunne gi økt inntjening og totalt sett en mindre økonomisk belastning for kommunen.

Biblioteket

Folkebiblioteket skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt (Lov om folkebibliotek § 1). Det er derfor viktig å kunne romme mange ulike krav og behov i lokalene. Biblioteket disponerer flotte lokaler og en unik beliggenhet – dog i andre etasje og lite synlig fra gatenivå og det mangler plass. Det er behov for bedre plass til aktiviteter som styrker bibliotekets funksjon som møteplass. Ved arrangementer må det ommøbleres i utlånet, bokreoler rulles bort, stoler må settes frem og de blokkerer for tilgang til reolene. Lesesalen brukes som møterom for frivillige lag og foreninger som igjen går ut over de som bruker lesesalen til studering. Biblioteket savner god plass til barn og unge, både til daglig i utlånet, og ved bildebokstund, teater eller verkstedsaktiviteter.

Det må utredes om biblioteket kan utvikle seg videre i eksisterende lokaler for å utnytte ressursene best mulig og tiltrekke seg nye brukergrupper. Det må også utredes om det er mer formålstjenlig å utvikle biblioteket videre et nytt sted med bedre synlighet og tilgjengelighet og dermed bli en møteplass for en større del av befolkningen.

Andre kulturarenaer

I Lillesand finnes mange andre kulturarenaer som er kommunale, private, drevet av stiftelser eller frivillige foreninger.

Utfordringene med mange av disse arenaene, kommunale så vel som private, er at de framstår som gammeldagse og i liten grad tilpasset dagens behov. Dessuten er det ingen kulturell «storstue» til større arrangement. eTeateret har kun 157 seter og til eksempelvis kulturskolens fremføringer trengs plass til 3-500 gjester, flere ganger i året.

Lillesand har ingen sentral utendørs arena som støtter godt opp under alle de arrangementer og aktiviteter som skjer.

Paviljongen på Havnetomta, Rådhusparken og Emil Knudsens Plass er de kommunale ute-arenaene som brukes mest, men har alle sine klare mangler og utfordringer. Paviljongen er, sett ut fra et arrangementsperspektiv, feilplassert, lite fleksibel og har liten plass. Rådhusparken har stor plass og brukes til noen arrangementer, men er et omvendt amfi og gir derfor lydmessige utfordringer. Emil Knudsens Plass er den mest brukte arenaen. Den ligger midt i sentrum og har stor kapasitet (spesielt i sommersesong med gågate) men er nedslitt og har ingen/ustabil infrastruktur.

I arbeidet med ny gågate og den generelle utviklingen av Lillesand sentrum blir alle disse områdene sett på, og kulturperspektivet skal være med i prosessene slik at mulighetene disse rommene gir blir belyst på en best mulig måte. I forslag til ny utomhusplan er det foreslått ny scene på Emil Knudsens plass.

Foto: Lea Kulens

Sambruk med andre aktiviteter og brukere

Mangel på egnede lokaler til kulturaktiviteter og kulturproduksjon er en tilbakevendende utfordring, og i mange tilfeller er sambruk med andre en nødvendighet. Kartlegging av mulige arenaer for sambruk er et kontinuerlig arbeid og er en del av kulturkontorets daglige oppgaver. Kulturskolen er allerede i sambruk med skoler og eTeateret. Flere lag og foreninger innen både idrett og kultur bruker skoler og andre kommunale lokaler til sine aktiviteter. Sambruk skal vi ha, og det tilrettelegges for dette så langt det lar seg gjøre.

Samlet oppsummering

Alle de kommunalt drevne kulturinstitusjonene har utfordringer med sine lokaler, og har et til dels sterkt behov for mer egnede lokaler. Verst står det til med BLINK som høsten 2024 vil stå uten lokaler med mindre lokalene rustes opp i henhold til krav fra Arbeidstilsynet. Men også eTeateret, biblioteket og museet har såpass store utfordringer med sine lokaler at det er problematisk å tilby det spekteret av innhold som er både ønsket og forventet.

Denne strategien kunne pekt på behovet for et samlet kulturhus som løsningen på disse utfordringene. Et felles flerfunksjons kulturhus kan være en løsning på lang sikt, men i lys av kommunens økonomiske situasjon så setter man ikke det målet i dette dokumentet.

Våre eksisterende kommunale kulturinstitusjoner må sees i sammenheng og videreutvikles i et sentrumperspektiv som en del av Lillesand kommunes kultursone. Åpne, sentrumsnære og lett tilgjengelige arenaer med fokus på flerbruk, der brukerne blir eksponert for kunst og kulturtilbud. I tillegg bør man søke å finne løsning for en storstue i forbindelse med andre utviklingsprosjekter i Lillesand sentrum.

Dette stemmer også godt overens med Regionplan Agder 2030 som uttaler at vi skal «videreutvikle bibliotek, museer, kulturskoler, ungdomshus, fritidsklubber og idrettsanlegg som arenaer for aktivitet, læring, debatt, mangfold og inkludering.»

”Åpne, sentrumsnære
og lett tilgjengelige
arenaer med fokus på
flerbruk, der brukerne
blir eksponert for kunst
og kulturtilbud.”

2. LK støtter lokalt engasjement og aktive frivillige

Bakgrunn

Det frivillige kulturlivet er inngangen til kulturlivet for mange. Norge har et vitalt og levende frivillig kulturliv. Et sterkt frivillig kulturengasjement er en nødvendig forutsetning for det profesjonelle kulturlivet. Det er tett samspill og glidende overganger mellom det profesjonelle og det frivillige kulturlivet. Det må legges til rette for dette samspillet, og det frivillige kulturlivet må få gode rammevilkår.

Lillesand scorer bra på Telemarkforsknings statistikker og er godt over snittet for både Agder og Norge på deltagelse i utvalgte aktiviteter som korps, kor og historielag.

Biblioteket samarbeider med frivillige lag og foreninger om store og små prosjekter og aktiviteter. Teateret åpner dørene for en rekke frivillige aktører til øvinger og fremføringer.

BLINK støtter korpene med dirigent- og instruktørtjenester.

Museet er et viktig møtested for frivillighet. Over 60 frivillige er tilknyttet museet i forskjellige funksjoner; som registrering av gjenstander, foto og bøker, drift av museumsbutikken, snekkerarbeid, bidrag ved arrangementer, m.m.

Kulturkontoret bidrar til å støtte opp om lokalt engasjement bl.a. ved koordinering og samarbeid mellom kommunen og frivillige tiltak. Videre ved å tilby økonomisk støtte og hjelp til markedsføring av arrangementer og festivaler i frivillig regi. Den økonomiske støtten ytes delvis direkte over kommunalt budsjett og delvis som søkbare kulturmidler.

Næringslivet i Lillesand er også en viktig økonomisk bidragsyter inn i det frivillige kulturlivet.

Hovedmål Kulturstrategi	Mål 2	Lillesand kommune støtter lokalt engasjement og aktive frivillige
LK Kommuneplan - Samfunnsdel	Side 17 Mål 2.2	Vi jobber for at alle kan få mulighet til å delta i frivillig arbeid etter eget ønske og interesse
Agder Regionplan	Side 28	Legge til rette for at offentlige bygg og lokaler brukes aktivt for å tilby kunstnere og kulturarbeidere verksteder, atelierer, studioer, residensordninger o.l. til rimelig husleie.
Agder Regionplan	Side 29	Sikre deltakelse fra ulike grupper i befolkningen i frivillige kulturaktiviteter
Nasjonal Kulturmelding (Kulturens Kraft)	Del 2 5.1	Et fritt uavhengig kulturliv

Utfordringer og muligheter

Utfordringene er likevel til stede. Manglende rekruttering av aktive frivillige til lag og foreninger og frafall fra fritidsaktiviteter er kjente fenomener. Det skorter ofte på frivillig innsats fra foreldre/pårørende, spesielt innen barne- og ungdomsarbeid.

Å finne frem til og navigere i tilbudene som finnes er utfordrende. Brosjyrer og digitale oversikter er utdaterte og vanskelig å finne. Manglende tilgang til lokaler, utstyr eller ressurser er også en begrensende faktor for andre initiativ innen den frivillige kulturen. Spesielt gjelder dette innen de kunst- og kulturrettede tilbudene. Det finnes eksempelvis ingen øvingsrom for band i Lillesand, og for undervisning i visuell kunst er en nedlagt barnehage det eneste tilbudet vi har.

For lag og foreninger gjelder ulike sett av muligheter for tilgang til direkte eller indirekte økonomisk støtte.

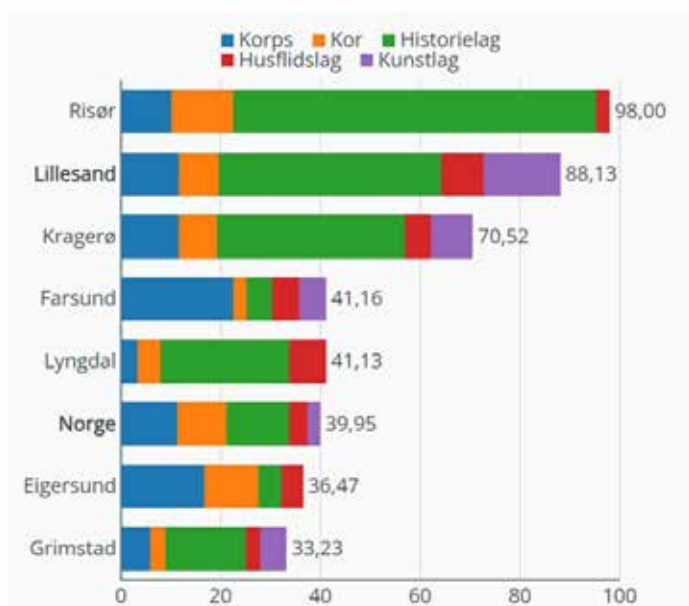

Fig. 4: Medlemmer i utvalgte lag og foreninger per 1000 innbyggere i Lillesand, Norge og utvalgte kommuner.

Hovedutfordringer:

- **Utfordrende for publikum å navigere i tilbudet**
- **De kunstrettede tilbudene har lite passende fasiliteter/lokaler**
- **Kommunale støtteordninger fordeler skjevt**

”Det er tett samspill
og glidende overganger
mellom det profesjonelle og
det frivillige kulturlivet.
Det må legges til rette for
dette samspillet og det
frivillige kulturlivet må få
gode rammevilkår.”

3. LK sikrer et mangfold av kulturelle opplevelser

Bakgrunn

Lillesand har dyktige aktører som bidrar i kulturlivet med ulike kulturuttrykk og Lillesands kunst- og kulturliv viser mangfoldet i kommunen. Kommunale, frivillige og profesjonelle krefter utfyller hverandre godt. Publikum nyter og benytter seg av tilbudene i stor grad. Lillesand er en by med svært høy aktivitet om sommeren og relativt lav grad av kulturelle tilbud resten av året.

Et mangfold av kulturelle opplevelser handler om at man skal kunne lære seg, utøve og som publikummer ha opplevelser innen ulike kunst- og kulturetninger for således å bidra til sosial bærekraft. Kunst- og kulturproduksjoner må speile mangfoldet i befolkningen og slik bidra til mangfold i kulturarrangement/program, utøvende/personell og publikum.

Det krever en viss infrastruktur og at det finnes kompetanse og interesse blant våre innbyggere.

Hovedmål Kulturstrategi	Mål 3	Lillesand kommune sikrer et mangfold av kulturelle opplevelser
LK Kommuneplan - Samfunnsdel	Side 17 Mål 2.3	Vi arbeider for et mangfoldig fritidstilbud for barn og unge, uten betydelige økonomiske terskler for deltagelse
Agder Regionplan	Side 29	Alle innbyggere opplever å ha god tilgang til et bredt spekter av kulturtilbud i nærområdet
Nasjonal Kulturmelding (Kulturens Kraft)	Del 2 5.6	Tilgjengelighet og deltakelse

Utfordringer og muligheter

Manglende kommunal infrastruktur (f.eks. lokaler til danseundervisning og visuell kunst, tilgang til digital litteratur, m.m.) gir begrensninger i den kulturelle utførelsen og dannelsen. Vi ser f.eks. tydelig mangelen av mangfold på det årlige UKM-arrangementet (Ung Kultur Møtes) hvor "9 av 10" deltagere er jenter som synger playback. Ikke dans, ikke teater, ikke film eller foto, ikke litteratur, lite kunst.

Biblioteket er en viktig bidragsyter i innsatsen for å skape kultur for lesing. Digitale medier er en økende del av markedet for utgivelser, og de tilbys i en klippekortmodell som er dyr for bibliotekene. En lisens til en e-lydbok koster typisk 400 kr. og rekker kun til 6 personer. Denne utviklingen står i fare for å uthule mediebudsjettet til biblioteket.

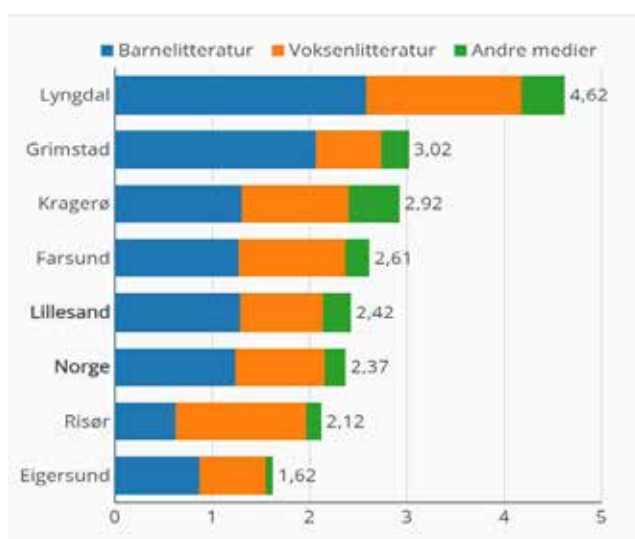

Fig. 5: Antall utlån per innbygger, fordelt på barnebøker, voksenbøker og andre medier for Lillesand, Norge og utvalgte kommuner.

Kulturindeksen viser tydelig at eTeateret har et stort uforløst potensial. Antall kinovisninger/forestillinger per år er svært lavt. Sett i forhold til kommunistørrelse, demografi og andre faktorer som Telemarksforskning sine beregninger bygger på, så burde Lillesand minst doble antall visninger. eTeateret skal i tillegg fungere som en scene for andre kulturaktiviteter og har derfor store utfordringer med prioriteringene.

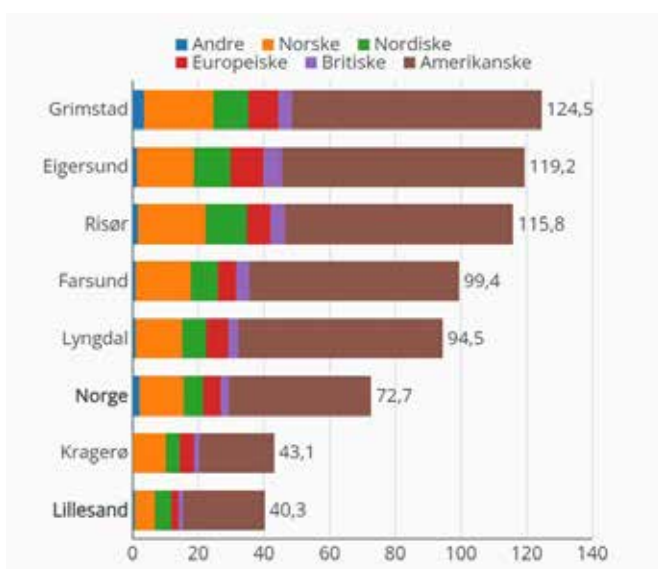

Fig.6: Antall kinoforestillinger per 1000 innbyggere sortert på filmenes opprinnelsesland.

Samordningen av informasjon om arrangementer og opplevelser for publikum oppleves til dels mangelfull og vanskelig tilgjengelig. Kommunens rolle som tilrettelegger for kulturlivet, er utydelig. Retningslinjene for kommunal støtte til kulturbasert næring oppleves som en brems for kulturell utvikling. Lokale kunstnere og kulturformidlere brukes i for liten grad i offentlige oppdrag, enten det er snakk om kunstnerisk utsmykking eller som utøvere i skolesekk- og spaserstokksammenheng.

De profesjonelle aktørene bidrar til mangfoldet, men igjen begrenser tilgang til infrastruktur deres mulighet til å inspirere, utdanne og utøve. Det er liten grad av tilrettelegging eller incentivordninger for profesjonelle kunst- og kulturaktører. Agder har i sin Regionplan 2030 et uttalt mål om at «tettheten av kunstnere og kulturarbeidere er den høyeste i landet utenfor Oslo». Det er et stykke fra Lillesands 3,46 per 1000 innbyggere til Nesoddens 25,4 og Kautokeinos 33,4 per 1000 innbyggere.

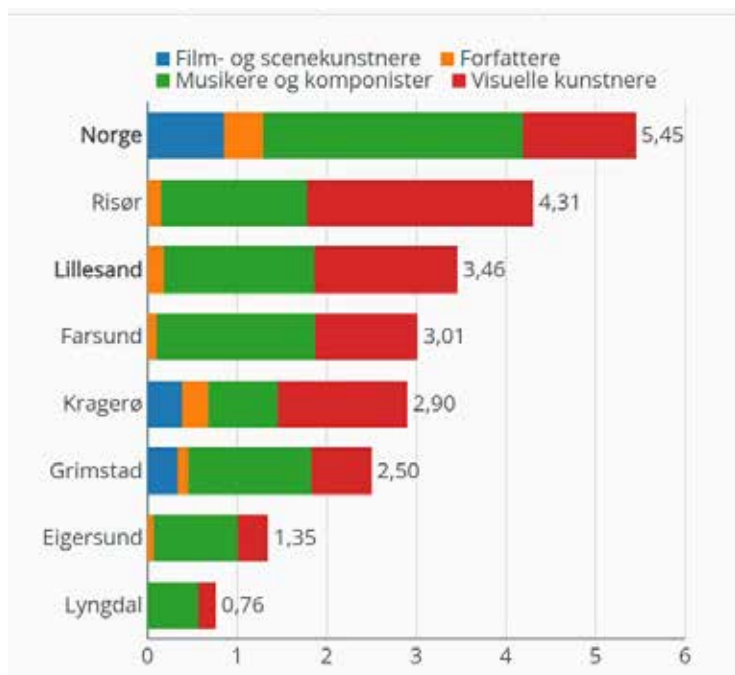

Fig. 7: Antall sysselsatte innen kulturyrker per 1000 innbyggere i utvalgte kommuner og landsgjennomsnittet.

Hovedutfordringer:

- Manglende lokaler for undervisning i dans, visuell kunst, spillutvikling, skriving og samspill
- Kostbare lisenser på digitale utgivelser (bøker)
- eTeateret har begrenset mulighet for et bredt kinotilbud og samtidig være kommunens hovedscene for andre kulturelle aktiviteter
- Kulturstøtteordning treffer ikke de profesjonelle aktørene i kulturlivet

”Et mangfold av kulturelle opplevelser handler om at man skal kunne lære seg, utøve og som publikummer ha opplevelser innen ulike kunst- og kulturretninger”

4. LK har en tydelig historisk identitet

Bakgrunn

Lillesands fremste aktiva er, ved siden av nærheten til sjøen, den historiske bebyggelsen i sentrum og uthavnene. Det historiske sentrum er selve definisjonen på Lillesand og danner rammen rundt en by som gir en stolthet for innbyggere og en attraksjon for besøkende. Den forteller en historie, og gir en atmosfære som turister kommer for å oppleve.

Lillesand by- og sjøfartsmuseum formidler Lillesand kommunes historie gjennom en aktuell, autentisk og engasjerende museumsopplevelse. Museene i både Lillesand og Høvåg bidrar med kunnskap, formidlingsevne og utstillinger. Prosjekter som for eksempel "De båtreisende" eller skiltingen av historisk interessante bygg bidrar også til utvidet kompetanse om vår historie. Sammen med lærere, historielag og andre kulturbærere blir kulturarven tatt vare på og videreformidlet.

På Verven finnes de eneste restene av det som en gang var ett av en rekke skipsbyggerier.

Biblioteket legger vekt på å ha en lokalhistorisk samling, som tar vare på utgivelser av lokale forfattere eller med lokalområdet som emne. En stor og unik Gabriel Scott-samling er kommet i stand i samarbeid med Gabriel Scott Selskabet.

Kulturkontoret har en aktiv rolle i markeringen av frigjørings- og veterandagen 8. mai, og kulturminnedagen hver høst.

Hovedmål Kulturstrategi	Mål 4	Lillesand kommune har en tydelig historisk identitet
LK Kommuneplan - Samfunnsdel	Side 17 Mål 2.3	Vi arbeider for et mangfoldig fritidstilbud for barn og unge, uten betydelige økonomiske terskler for deltagelse
Agder Regionplan	Side 28	Verdiskapingen knyttet til kystkultur, kulturarv i indre bygder og trehusbyene har økt
Nasjonal Kulturmelding (Kulturens Kraft)	Del 2 5.4	Ta vare på og formidle kulturarv

Utfordringer og muligheter

Verneplanene for uthavnene og sentrum er gamle og utdaterte, og det mangler en felles mal for vern av disse. Det er manglende kompetanse innen byggmesterfaget for eldre håndverksteknikere. Brannsikring av fredede og verneverdige bygg er dessverre noe forsømt, men er inne i en god utvikling nå. Deler av Lillesand sentrum har nå fått status som tett verneverdig trehusmiljø, og det kan søkes midler til brannsikringstiltak. Informasjon om bygninger og andre kulturminner på ulike plattformer er vanskelig tilgjengelig. Mange tekniske og industrielle kulturminner er under forfall. Det er generelt mangel på mandater og ressurser til aktiv oppfølging av verneplanene og kulturminne- og museumsplanen. Det er få fysiske spor etter Lillesands stolte seilskutehistorie.

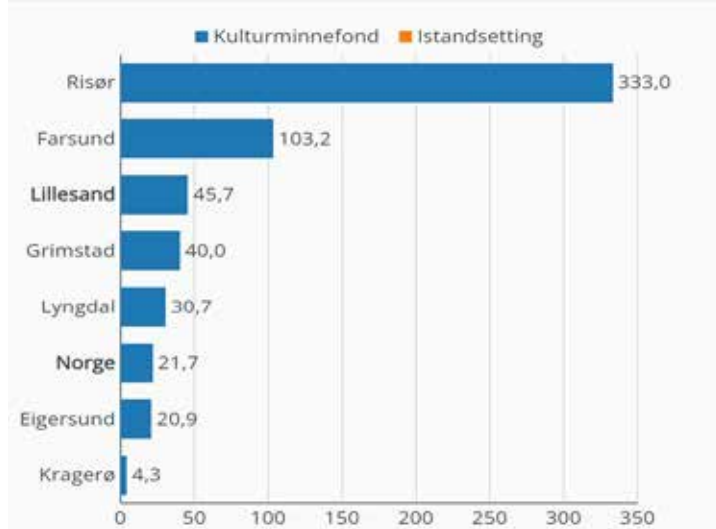
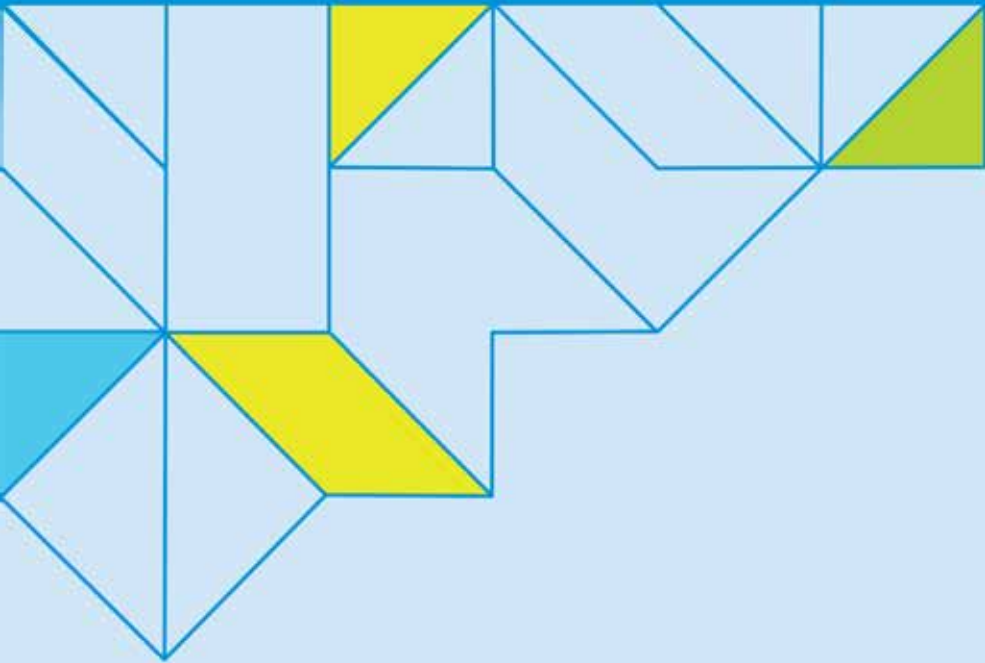

Fig. 8: Tildelinger fra Riksantikvar til aktører i Lillesand, Norge og utvalgte kommuner. Kroner per innbygger.

Lillesand har i løpet av de siste 5 åra blitt tildelt relativt beskjedne beløp fra Riksantikvaren/Kulturminnefondet til eksempelvis istandsetting av fredede bygninger. Risør stiller her i en særklasse. Det har sammenheng med at det finnes et bygnings- og fartøyvernssenter i Risør med gode rådgivere, samt at det også finnes håndverkere som har kunnskap om istandsetting av bygninger etter historiske prinsipper.

”Det historiske sentrum er selve definisjonene på Lillesand og danner rammen rundt en by som gir en stolthet for innbyggere og en attraksjon for besøkende.”

Lillesand kommune